

Foreldrar, meðganga, barn – **FMB** teymi

Millikynslóðaflutningur - tengslavandi

FMB teymið er:

Snemmtækt úrræði fyrir foreldra sem eiga von á barni, eða eru með barn á fyrsta ári og hafa sögu um/eða ef áhyggjur eru af:

- Alvarlegum og margþættum geðrænum vanda (þar með talinn fíknivandi)
- Ef áhyggjur eru af tengslamyndun við barnið

Markmið og áhersla

- Tengslamyndun foreldris og barns
- Aðlögun að foreldrahlutverki
- Að skapa barninu rými í huga og lífi foreldris
- Skapa barninu aðstæður sem eru því nauðsynlegar til að lifa og þroskast eðlilega sem sjálfstæður einstaklingur
- Að hindra millikynslóð afluting á vanda

Teymið er í raun til fyrir barnið í forvarnarskygni – til að vernda þroska taugakerfið sem allra best!

Þverfaglegt teymi

- Teymið er þverfaglegt og samanstendur af:
- Félagsráðgjöfum, geðlækni, iðjuþjálfari, geðhjúkrunarfræðingi og sálfræðingi og lækna ritara í hlutastarfi.
- Stöðugildi nú eru 4,9.

Húsnæði FMB teymis

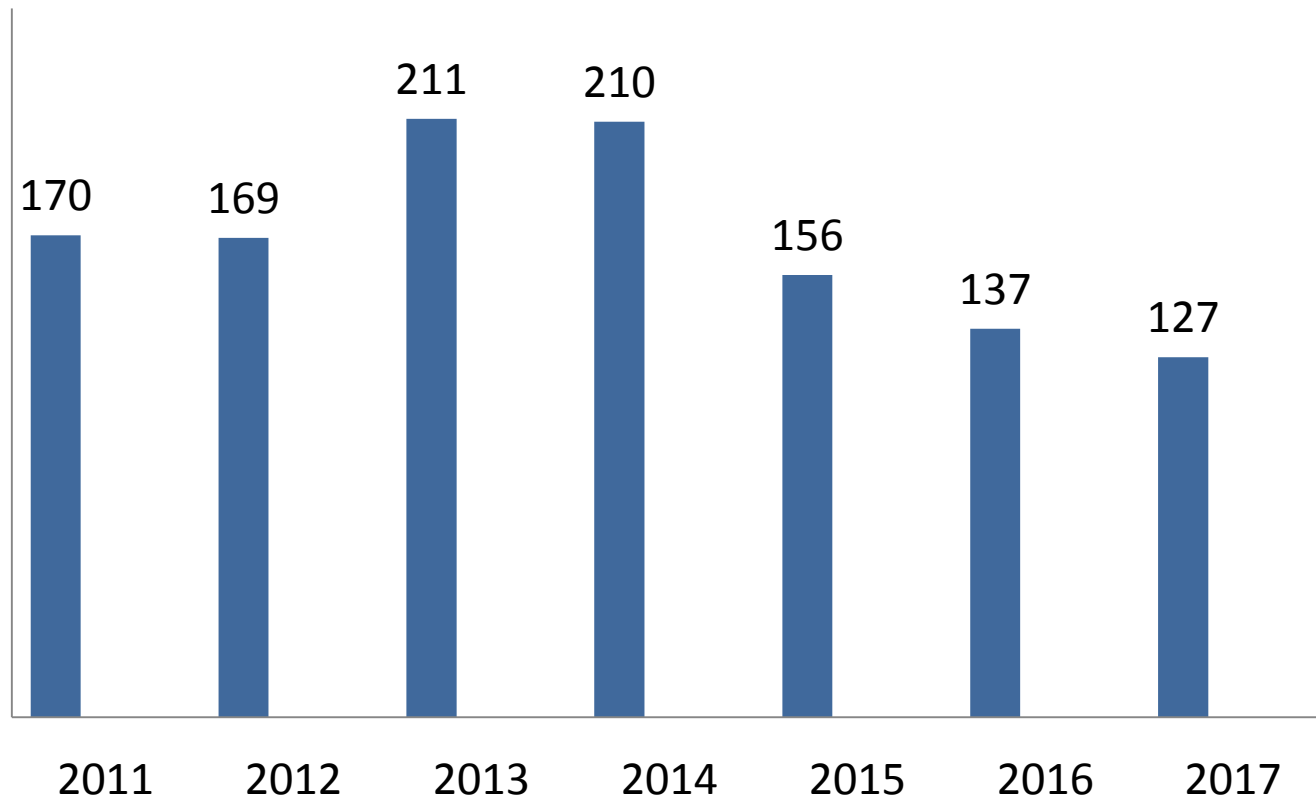

Elísbet Sigfúsdóttir
félagsráðgjafi og
fjölskyldufræðingur

Umfang vandans

- Tölur frá WHO sýna að um 5% mæðra eiga í vanda í barneignarferli
- Tilvísanir á ári
  - Um 130 tilvísanir í FMB teymi (Foreldrar - Meðganga - Barn) á síðasta ári
  - Rúmlega 150 í meðferð í Miðstöð foreldra og barna
- Takmörkuð þjónusta á landsbyggðinni

Fjöldi tilvísana frá upphafi

meðferðarúrræði

Einstaklings- meðferð

Lyfjameðferð

Viðtalsmeðferð

Slökun

EMDR

Fjölskyldu-meðferð

Tengslaeflandi
innsæisvinna

Parameðferð

Horfa-Hinkra-
Hugleiða

Hóppjálfun

Markmiða
hópur

Streitustjórnun

Móðir barn-
hópur

Innlögn geðdeild

Deild 33C fyrir
móður og barn

Deild 33A fyrir
mæður í neyslu

Afdrif sjúklinganna

Sumum er vísað í önnur úrræði í framhaldi af þjónustu FMB-teymis svo sem:

- ADHD teymi LSH
- Einhverfuteymi LSH
- Hvítaband við
Skólavörðustíg:hópmeðferð/átröskun
- VIRK starfsendurhæfing
- Stofu til sérfræðinga

1001 fyrsti dagurinn í lífi barns

- Frá getnaði og fyrstu tvö ár í lífi barns
- Tímabil tækifæra til að hafa áhrif, mikil breyting gerist á meðgöngu og við fæðingu barns.
- Allt að ein milljón taugatenginga á sekúndu í heila barna frá fæðingu til aldurs 18 mánaða,
- Foreldrar eru sérstaklega móttækilegir fyrir ráðgjöf og stuðningi á þessu tímabili.

Aukinn skilningur á orsök og afleiðingu

- Framfarir á sviði taugalífeðlisfræðilegra rannsókna hafa breytt skilningi á orsök og þróun sjúkdóma.
- Rannsóknir sýna að oft er hægt að tengja sjúkdóma á fullorðinsárum við þroskafræðilega truflun og áföll í frumbersku.
- Áhrif streitu á ungbörn og börn í móðurkviði geta verið mikil.
- Vísindin styðja við kenningar um tengslamyndun.

Heilbrigð tengsl

- Þörfum þess er sinnt miðað við aldur og þroska
- Barnið fær stuðning og huggun þegar það þarf á því að halda
- Barnið fær tilfinningu fyrir því hvernig því líður og hvaða þættir í umhverfinu hafa áhrif á það
- Barnið verður öruggt og skapandi í því hvernig það rannsakar rýmið og leikur sér
- Barnið getur þroskað með sér sjálfstæði í daglegu lífi
- Grunnur er lagður að kjarnviðhorfum barnsins s.s. væntinga til annarra og umheimsins.

Temprun tilfinninga

- Barnið þarf hjálp til að ráða við tilfinningar sínar sem að öðrum kosti verða yfirþyrmandi
- Temprun tilfinninga er grundvallarþáttur í þroskaferli ungbarns
- Hæfni foreldrisins til að tempra tilfinningar barnsins tengist:
  - getu til að hugsa um barnið sem persónu með hugsanir og tilfinningar.
  - getu til að líta á hegðun barnsins sem leið til að tjáningu á hugsanir og tilfinninga.
  - Getu foreldris að tempra eigin tilfinningar.

ALLIR FORELDRAR VILJI VERA GÓÐIR FORELDRAR

“**Nógu góð móðir**” skv. skilgreiningu Winnicott

Ef foreldri **svarar þörfum** barnsins á viðeigandi hátt,
þegar barnið þarf á að halda, þróar barnið með sér **traust**
á því að foreldrið sé til staðar og muni hjálpa og vernda.

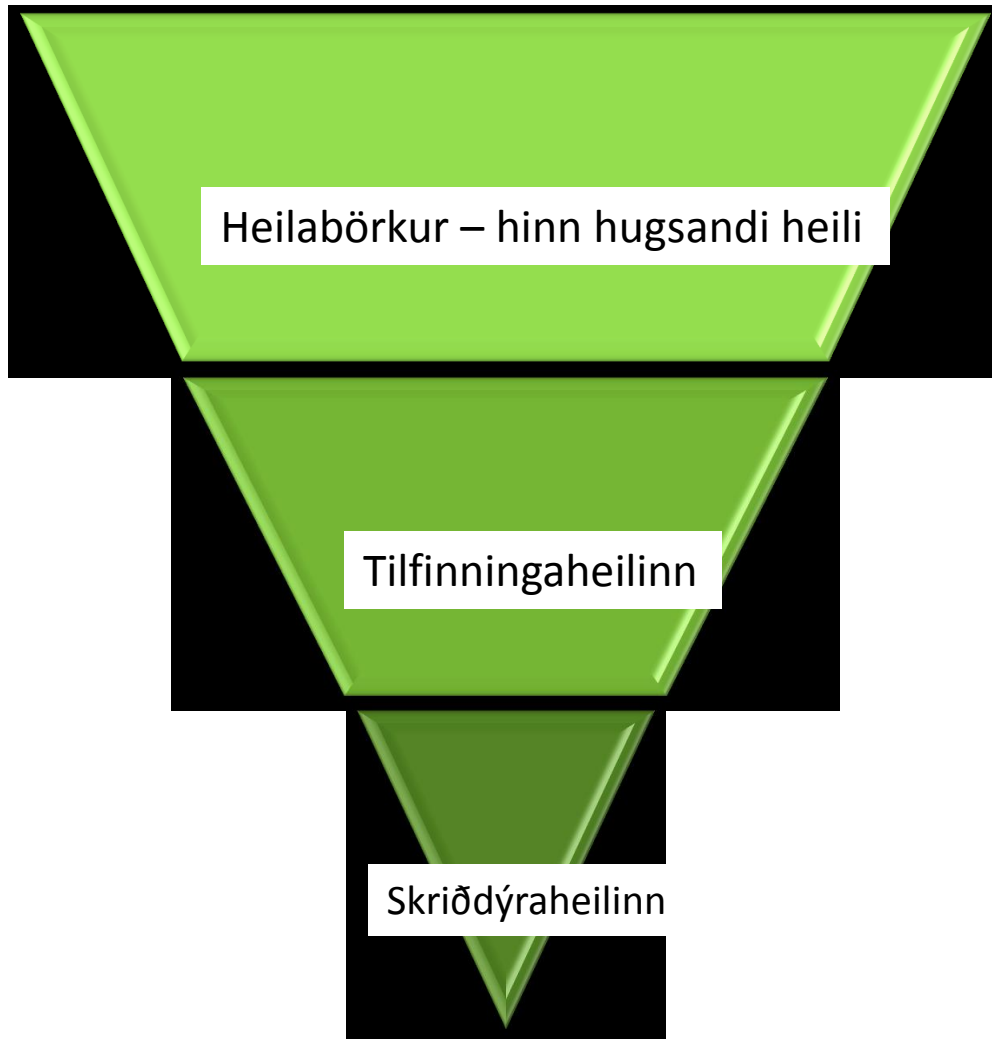
Þessi reynsla stuðlar að því að barnið myndar með sér
„innra vinnulíkan“ sem gefur barninu jákvæðar
væntingar til umhverfisins og annarra

(Winnicott, Bowlby, D. Stern)

Hvernig gerum við 😊

Helsta starfsemi eftir heilasvæðum

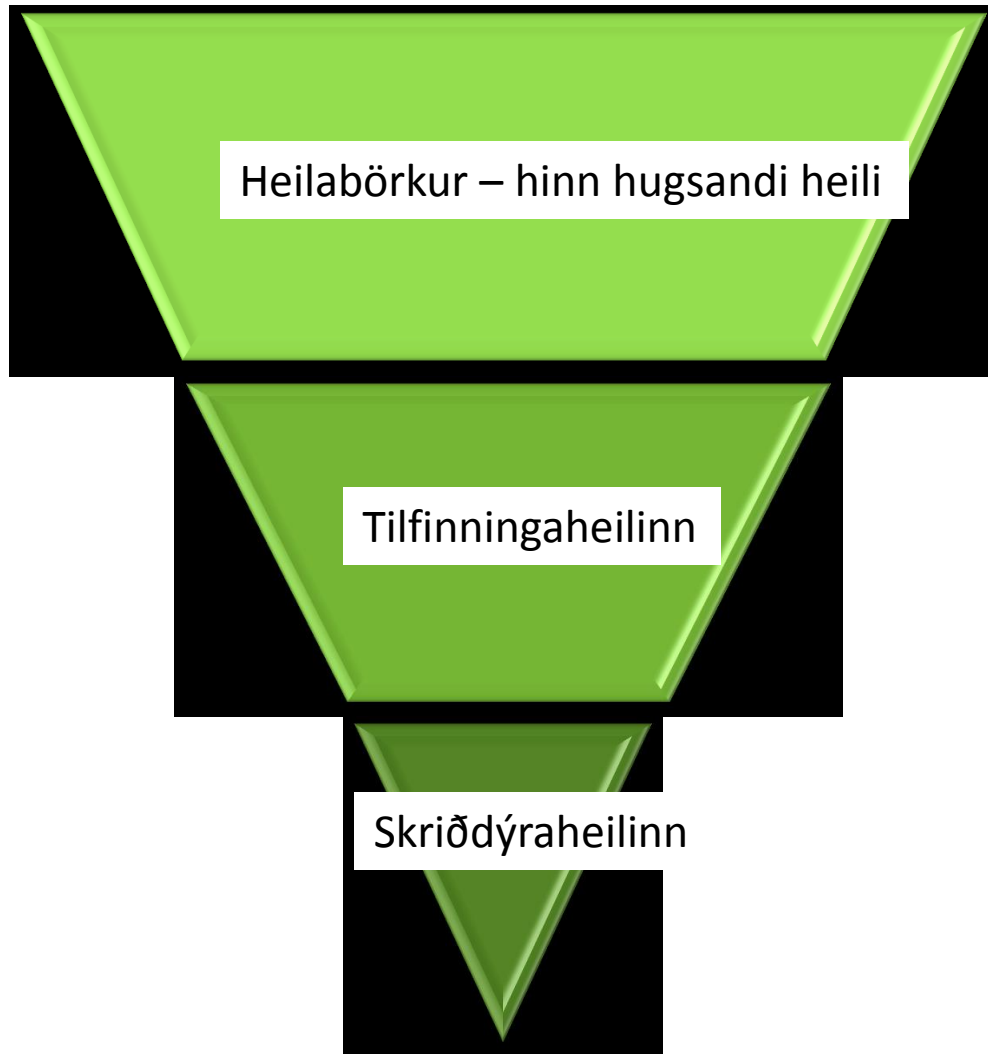
Óhlutbundin hugsun (Behavioural management)
Þróuð athyglisstjórnun
Þróuð tilfinningastjórnun
Sköpunargáfa
Skipulagshæfni

Hlutbundin hugsun
Kynhegðun
Félagshegðun
Tengslamyndun
Upplifun tilfinninga
Stjórnun hreyfinga

Virknistig
Svengd/mettun
Svefn/vaka
Blóðþrýstingur
Hjartsláttur
Boðefnaverksmiðja
Líkamshiti, öndun

Hvers konar nálgun?

Hugræn atferlis meðferð
Fræðsla (psychoeducation)

Fjölskyldumeðferð
Samræður um tilfinningar
Þjálfun í samskiptum:
•Leika við önnur börn
•hópastarf/leikur
•Leika við fullorðna

Leikja- og listameðferð
Jákvæðar upplifanir með öðru
fólki
Regla í daglegu lífi
Tónlist og dans
Nudd, þægileg snerting
Reglubundnar og taktfastar
hreyfingar
Öndunaræfingar/jóga
EMDR
Lyf

hugmyndafræði

Parent Infant Psychotherapy (PIP)

„Eigna sér barnið“- Claiming the baby

Grundvallarhugtak í þessari meðferð er að foreldrið upplifi að það eigi barnið og barnið eigi foreldrið

Sálfélagslegt umhverfi og erfðir móta heilann

Heilaproskinn hefur áhrif á andlega og líkamlega heilsu alla ævi

Barnið getur ekki beðið

Snemmtækt inngrip hefur meiri áhrif þar sem heilinn og persónuleikinn er enn í mótun

Millikynslóðaflutningur

- Að gera foreldra meðvitaða um hvað er í “bakpokanum”
- Daniel Stern – constellation of the motherhood– hin innri samræða – meðvituð og ómeðvituð:
- Skoða sambandi við sína eigin móður.
- Hreiðurgerð

Hugmyndafræði PIP

nokkur algengustu hugtök

- **Attunement:** samstilling foreldris og barns, byggir á næmi og viðeigandi viðbrögðum foreldris á tjáningu barnsins
- **Reciprocity:** gagnkvæmni í samskiptum, þ.e. foreldri getur fylgt barninu og átt „samræður“ við barnið þó það geti ekki notað orð
- **Containment:** Foreldrið getur róað barnið þegar það er í uppnámi
- **Mirroring:** Foreldrið getur speglar líðan barnsins sem leiðir til þess að barnið fær „mynd“ af sjálfu sér og líðan sinni

Inngrip/tækni í meðferðinni

- Vera **fyrirmynd** fyrir foreldrið í samskiptum við barnið, með því að vera forvitinn, hugsandi og gefa skýringar og meiningu og sýnir hvernig „maður er með öðrum“ (the other)
- Meðferðaraðili leikur við barninu, speglar tilfinningar þess og er **fulltrúi fyrir hugarástand barnsins**, þ.e. að hjálpa foreldrinu að vera meðvitað um hvernig barni þeirra líður. Þetta ýtir undir íhugunar hæfileika foreldrisins (reflektive functioning)
- **Umorðun..**(reframing) hjálpar foreldri að sjá barnið í nýju ljósi, t.d. að það „ætlaði“ ekki að eyðileggja líf foreldrisins....eða láta því líða illa.
- **Að veita eftirtekt;** að taka eftir svipbrigðum, látbragði, líkamstjáningu, tilfinningum og hegðun og orðum
- Að vera **meðvitaður um eigin tilfinningar** og hugsanir en geta jafnframt skilið tilfinningar skjólstæðingsins og túlkað hegðun hans og viðbrögð (mentalizing)

Kenningar um meðferðarlega þætti PIP

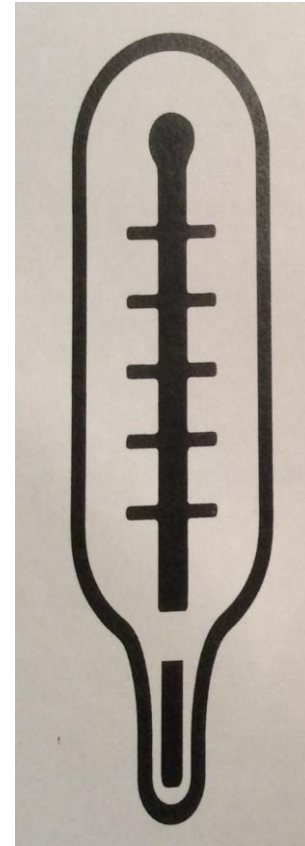
- Meðferðaraðilinn
  - Hefur samskipti beint við barnið til að styrkja barnið til að ná sambandi við- og fá umönnun frá foreldri
    - Bein samskipti við barnið
    - Tala fyrir barnið til að útskýra upplifun þess
    - Örva barnið eða róa það
  - Vinnur með neikvæða og jákvæða yfirfærslu
  - Vinnur með gagnyfirfærslu til að fá aðgang að ómeðvituðum þáttum í samskiptum milli fjölskyldumeðlima
  - Gefur öllum í meðferðinni færi á nýrri upplifun af viðfangs-tengslum og samskiptum

Tilfinningamælir fagmannsins

Gott að spyrja sig áður en farið er inn í meðferðarviðtal

1. Er ég **opin** fyrir því að sjá aðstæður frá mörgum sjónarhornum?
2. Er **jafnvægi** á milli þess að spegla og taka stjórn?
3. Finn ég **samhygð** með sjálfum mér og skjólstæðingum mínum?
4. Er ég raunverulega **forvitinn** um hvaða hugarástand gæti verið á bak við hegðun skjólstæðingsins?
5. Hef ég tíma og **þolinmæði** til að gera þetta almennilega?

(J.Østergaard Hagelquist)

Takk Fyrir

